

Bruce Schechter'in bu kitabında ilginç ve renkli kişiliğiyle matematik dünyasında özel bir yeri olan Paul Erdős'ün sürekli yollarda geçen hayatı konu alınıyor. Henüz Türkçeye çevrilmemiş kitaptan kısa bir alıntı...

Seyahat etmek

Telefon gece yarısı da gün ağarmadan bir saat önce de çalabilir. Matematikçiler zaman dilimi farkını hesaplamada tuhaf bir biçimde başarısızdır. Genellikle hattın diğer ucundan hayli aksanlı, kaba bir ses duyulur: "Ben Berlin'den arıyorum. Erdős'le konuşmak istiyorum."

"Henüz buraya gelmedi."

"Nerede?"

"Bilmiyorum."

"Niye bilmiyorsun?" *Çat!*

Matematikçiler görgü kurallarına uyma konusunda da pek başarılı sayılmazlar.

Altmış yıldan uzun bir süre boyunca dünyanın dört bir yanındaki matematikçilerin soyut rüyaları bu tür telefonlarla kesildi. Sonraki birkaç gün sıklaşan telefonlar Erdős'ü karşılamaya havaalanına gidileceği gün doruğa ulaşır. Üzerinde eski bir takım elbise olan kısa boylu, çelimsiz bir adam, iki elinde tüm dünyevi varlığının içine sığıdığı iki valizle görünür. Erdős uçaktan indiğinde onu karşılamaya gelen matematikçileri "Beynim açık!" diyerek selamlar.

Paul Erdős'ün beyni -açıkken- dünyanın harikalarından biridir. Ali Baba'nın mağarasını hatırlatır; zarif kesimli, eşsiz güzellikteki değerli taşlardan oluşan matematiksel hazineler ışıldar mağaranın içinde. Üstelik Ali Baba'nın mağarası gibi uzak bir çölde, girişi büyük bir kayayla kapatılmış değildir; Erdős ve beyni sürekli hareket halindedir. Matematik konferansları, üniversiteler, beyin takımları arasında mekik dokur. Yüz binlerce kilometre uçmuştur. "Yeni bir yer, yeni bir ispat." der kendisi de. Hatta matematikçiler birbirlerine şöyle

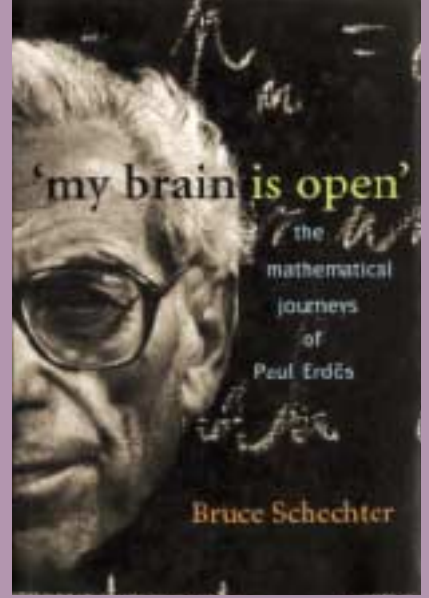

der: "Erdős'le tanışmak mı istiyorsun? Burada bekle, gelecektir." Erdős başkalarının bürolarında, misafir yatak odalarında, uçakta 1500'den fazla bildiri, kitaplar ve makaleler yazmıştır. Bu da bugüne kadar yaşamış bütün matematikçilerinkinden daha fazladır. Çalışmaları arasında yirminci yüzyılın klasiklerinden sayılanlar, tamamıyla yeni alanlar açanlar, kuşaklar boyunca matematikçilerin takıntısı haline gelenler veya onlara esin verenler olmuştur. (...)

Uyanık olduğu zamanının çoğunu matematikle geçiren Erdős için matematik yalnız yapılan bir uğraş değil sosyal bir etkinlikti. Yirminci yüzyılın en büyük matematik buluşlarından biri iki kafanın bir kafadan iyi olduğunu söyleyen basit denklemdi. Arkhimeses'in çemberlerini kuma çizdiği zamanlardan beri matematikçiler büyük oranda yalnız çalışmışlar. Biri çıkıp da her yerde matematikle uğraşabileceğini fark edene kadar böyle gitmiş. Kâğıtla kalem olması yeterli hatta onlar da şart değil, çok gerekirse masa örtüsü kullanılabilir. Bir satranç ustası nasıl gözleri bağlı oynayabiliyorsa matematikçi de denklemlerini aklında tutabilir. Koyu bir kahvenin veya Erdős söz konusuysa daha güçlü uyarıların da yararı olurdu. Matematikçilerin Budapeşte, Prag ve Paris'teki kahvelerin müdavimi olmaya başlamalarıyla genellikle Erdős'e atfedilen "Matematikçi kahveyi kurama dönüştüren bir makinedir." diye bir söz bile çıkmıştır. (...)

Erdős'ün birlikte bildiri yazdığı kişilerin sayısı çoğu insanın hayattaki tanıdıklarının sayısından fazladır. Erdős hayatının son gününe kadar matematik alanında yeni bir şeyler yapmaya devam ettiği ve birlikte çalıştığı insanların daha sonraki yıllarda çalışmalarını yayımlamaları beklendiği için tam sayı hâlâ bilinmemekle beraber 450'den fazla insanla birlikte çalışmıştır. (...)

Erdős ister ünlü ister hiç adı duyulmamış biri olsun, ona ayak uydurabilen herkesle çalışırdı. Vaktinde kendi de bir harika çocuk olduğundan özellikle genç matematikçilerle tanışmaktan ve onların yeteneklerini geliştirmelerine yardımcı olmak

My Brain is Open

The Mathematical Journeys of Paul Erdős

Bruce Schechter

Oxford University Press, 1998, 224 sayfa

tan hoşlanırdı. Dünyanın önde gelen birçok matematikçisi başarısını genç yaşta Erdős'le karşılaşmasına borçludur.

Bugün Florida Üniversitesi'nde matematikçi olan Krishna Alladi, Erdős'ün yardım ettiği pek çok genç matematikçiden biridir. 1974 yılında Alladi Hindistan'ın Madras şehrinde bir üniversitede okurken üzerinde çalıştığı bir konuda ona ne hocaları ne de Madras Matematik Enstitüsü'nün başında bulunan, teorik fizikçi olan babası yardım edebildi. Alladi'nin babasının danıştığı konunun uzmanı bazı arkadaşları oğlunun sorununu Erdős'e yazmasını tavsiye ettiler.

Erdős sürekli yollarda olduğundan Alladi yazdığı mektubu Macar Bilimler Akademisi'ne gönderdi. Şaşılacak kadar kısa süre sonra Erdős'ten cevap geldi. Yakında Kalküta'da bir konferansa katılacağını söylüyordu. Alladi onunla orada buluşabilir miydi? Ama Alladi'nin sınavları vardı. O da çalışmasının sonuçlarını Erdős'e göstermesi için babasını gönderdi. Alladi'nin dediğine göre babasıyla karşılaştığında "Erdős ona doğru yürümüş ve kibarca babayla değil oğulla ilgilendiğini söylemiş." Ümit vaat eden genç matematikçiyle tanışmaya kararlı olan Erdős bir sonraki durağı Avustralya'ya gitmeden önce yolunu değiştirip Kalküta'nın 1350 kilometre güneyindeki Madras'a uğramış.